

כהן גדול פרק שביעי נויר

נא.

עין משפט גר מצוה

כה א מיי פ"ז מהל'
מירות הלכה ד ופי"ג
מהל' טומאת מת הלכה ד
סמג עשין קפז:
כו ב ג מיי פ"ז מהל'
מירות הלכה ד ופי"ג
מהל' טומאת מת הלכה ה
סמג עשין קפז:
ד מיי פ"ד מהל'
טומאת מת הלכה ג:
כו ה ו מיי פ"ג מהל'
טומאת מת הלכה יג
סמג עשין קל"ח:
כה ז מיי שם הלכה ה
ופי"ו מהל' מירות
הלכה ד:

מוסף רש"י

בארון של שיש וכו'.
דשהתא אין תערוכת
קרקעיותו (נדח כו). וקבר
בכסותו. ולאלה קרובות,
או אפילו ערוס בארון של
עץ. לזילא קרובות, או
רעל גבי רצפה של
אבנים. שפנקס נמנה, זה
מת שאין לו רכב. שאין
רקב שלו מטמא. מפני דבר
אחר המעורב בו (שם).
עובר ירך אמו. והרי הוא
כחמץ מלאכה (זולתי נח).

פי' הרא"ש (המשך)

טמא ואף העור טמא איכא
מאן דאמר מדרבנן. ואיכא
מ"ד מדאורייתא. חזק מן
השינים והשער והצפורן.
בפי' דם הנדה מפי' טמא
משהו רביעי דומיא דרעם
מזעם שנברא עמו
ואין גונו מחליף אף כל
שנברא עמו ואין גונו
מחליף יצאו השינים שלא
נבראו עמו יצאו שער
וצפורן שאע"פ שנבראו
עמו גונו מחליף ובשעת
חבורן הכל טמא והנוגע
בהם כנוגע בכשר המת:
עמו גונו מחליף ובשעת
ליגונו וכו' וכו' גבול היה להם
ליגודו שער מתי היה
עומד ליגונו ומיבעיא ליה
אי מטמא בשעת חבורן
למת. וי"ד מבפני ליה
זיה גונו וקברו עמו. ולא
הניחא דא"כ אמאי מייתי
הך מתי' דאהלות הכא.
וחפשי' ליה מדרבנא ב"ח
טמא דגונו וכו' שמעט
ליה דרבה בב"ח איירי
בכל ענין אפי' עומד ליגונו
ולא וקאמר דוקא גז. ולא
גזו תביעי לך לרבה בב"ח
מיבעי ליה היכא דלא
גזו ולהכי נקט גזו דבגזו
דוקא הוה פשיטא ליה:
רקב מן העקב מהו לפי
שיש בעקבו של אדם עורי
בשר שאין בו חיות ולהכי
מיבעי ליה אם קרבתו
טמא שרוא אינו חשוב
כגוף המת כי גמירי רקב
המת (מן שלא) [מכילתא]
בא. כלומר שבא מן דבר
שמת עם המת שבשעת
מימת מת הכל יחד אבל
דאית דרך עקב לא. לפי
שמתיים הוה בכשר המת.
רקב הבא מב' מתיים טמא
ואוקמה רבא לעיל כגון
שמעור על מלא תרודו
שלא נשאר מב' כ"א מלא
תרודו ואז ס"ד הבא מן
העקב לא כלי' שאינו
טמא ויל להכא דלמא
דרך עקב קאתי פי' להם
טמא כלך לדרך זו ותאמר
שמה מן העקב בא ולא
טמא ודאי והמאהיל
עליו ונכנס למקדש או

איהוהו מת שיש לו רכב. מלא תרודו רקב. מטמא כהן גדול ומזיר
מגלה עליו: **שנקבר** ערום בארון של שיש או על
גבי רצפה של אבנים. שאינה נשחקת ואין להסתפק בעפר אחר
כי אם צדק גוף של מת: **נקבר** בכסותו ואפילו בארון של שיש
או ערום בארון של עץ או על גבי
רצפה של אבנים. שנומס לישחק
וליכנס מאליהן: זהו מת שאין לו רכב.
ואפילו לקח ארבע או חמש תרודין
מן רכב שלו שזדאי יש כאן מלא
תרוד מנוקף המת טהור כדלמרינן
צ"ה המפלת (מהו כו): מה תחילתו דבר
אחר נעשה לו גלגלין משמע דכהא
ליכא מאן דפליגי שאס נתערב דבר
אחר עמו בתחילתו אינו מטמא:
אמר עולא אין רכב אלא הבא
מן הבשר ומן הגידין ומן העצמות.
מכוסל לריך שיהא רוקב: **הא** מן
העצם. לחוד טמא: **הא** מן
גידיו. ולא הוה מני' לשנויי דכתי
קאמר ומנ' הצער לחודיה טהור עד
שיהא רקב עלס וגידין צדדי צער
לא"כ לימני מן הצער ועלס טהור
ודייקין עד לזילא גידין צדדיהו:
א"ל לבשר ועצמות בלא גידים.
ועולא שהוכיז גידים אלתריך לאפוקי
נפל שלל נקשרו צדדי גידים
וצרייתה לא מיידי צדדי גידים
נגמר: **שני** מתיים שנקברו זה עם
זה נעשו גלגלין זה לזה. וצפוק המפלת
(שם כו): גרסין כלל הספרים גלגלין
וגם צערוק (ה' פ"ה) גלגלים עפר הוא
שמעורב ממקום אחר לשון דבר
המתגלגל ועוד פירש צערוק גלגלין
קוטריימ"ל צלע"ז פירש גמירי רקב
אלה של מת אחד ולא שיש מת אחד
מעורב בו: **מתניב** רב נתן רקב
הבא משני מתיים טמא. וקא ס"ד
דמיידי שנקברו יחד:

ונרקבו ועמרו על מלא תרודו.
אחר שאכלן עש ולא
נשאר בכל אחד אלא חלי תרודו וכוין
שהיה כל אחד ימיה שנקברו יש להן
דין רקב ויש תמיד למה נקט ועמדו
על מלא תרודו רקב אחד שלל נשמידי:
וי"ל דלרצוחא נקטיה [דאפילו] יש
אין צנייהס אלא תרודו אחד דליכא
השמש רקב מן העקב אפי"ה הוי
שיעור תרודו: דלקמן פשטינן מינה
צעיל דרקב דהא מן העקב מהו
דגם לפי הדיחוי שמעי' דמת דארקבי
כוליה מינה מלטרף רקב העקב

לשאר קרובות לתרוד: **תנן** התם צנמ' אהלות (פ"ג מ"ג) כל צנמט
טמא וגם העור ופליגי בה צ"ה דם נדה (מהו נה). איכא למ"ד דרבנן
ואיכא למ"ד דאורייתא: **חזין** מן השינים והשער והצפורן. שטורין
אף מדרבנן: ובשעת חיבורן למת כולן טמאין. שהנוגע או מאהיל עליהם
אוהו נוגע או מאהיל על המת דהו יד לטומאת המת: **בעי** חזקיה
שערו העומד ליגונו מהו. מי הוי ב' [כשאר] חיבורין למת וטמא או
כגוזה? דמי ולא מטמא צמת אף כמחוצר למת או דלמא מטמא צמדו
מחוצר בו ויש מפרשי' דלענין גלגלין קא מיבעיא ליה כגוזה? דמי ונעשה

גלגלין או לא ומייהו [כפי'] קמא מסתברא דקאי אמתניין דכל צנמט טמא:
בשעת דגונו. או הוי גלגלין דלא גזו ולהכי נקט גזו דבגזו וכו' ומיידי
בכל ענין אף משער העומד ליגונו וקאמר דלא גזו דלא הוי גלגלין דלא
לך. כלומר לרבה צר צר חנה גופיה קא מיבעיא ליה היכא דלא גזו ולהכי נקט גזו דבגזו וכו' ומיידי
רקב הבא מן העקב מהו. לפי שצנמטו של אדם יש בו עוצי צער שאין בו חיות ומיבעיא ליה אי גמירי ציה רקב או לא:
הבא מכויליה מת. כלומר מכל הצער שיש בו חיות: **רקב** הבא משני מתיים טמא. ועליל אוקמיה רבא כגון שעומדי' על
מלא תרודו שלל נשאר משניהם כי אם מלא תרודו: ואי סלקא דעמך דהא מן העקב לא. כלומר (לא) שאינו מטמא: ויל הכא דלמא דרך עקב
קאתי. כלומר שמה יש בו מן העקב ולהכי נקט דלמא שאין צוה [ודלי'] דשמה מן העקב אכלן עש וזה הרקב נשאר מן שאר הגוף: היכי דמי.
כלומר היכי הוי [צעיין] ודאי אי דארקבי כוליה מת ודאי דרך עקב ה"נ דיט לו רקב דצדדי מיידי הא דתי רב נתן כשנרקב כל המת
ונרקב גם העקב שיש בו דין רקב אלא [צעיין] היכא דארקבי מד אבר הרגל ודאי דרך עקב דליכא לנימיר דמי שזין מות צנמט העקב
[מיהר] להרקבי' צניי' האי גוונה לא גמירי רקב: **עובר** במעי אשה מי הוי גלגלין. כשני מתיים שקברו זה עם זה:

אכל קודש בשגגה מביא קרבן ושמה חולין בעורה הוא. אי דארקבי כוליה מת ואית דרך עקב ה"נ אם
נרקב כל הגוף ונרקב גם העקב לא מביעיא ליה דודאי טמא אלא הבא כגון דארקבי חד אבר וקאתי דרך
עקב. שנדיין לא נרקב שאר הגוף כ"א העקב ואותו אבר הגמור לעקב ואיכא למימר ליה שאין חיות בעקב [מיהר] לרקוב
ודרקבי גם האבר שאצלו ובכ"ה לא נרקב: עובר במעי אשה מי הוי גלגלין.

איהוהו מה שיש לו תורה רקב נקבר ערום כו'. אכל אס נקבר
בכסותו אפי' בארון של שיש אין לו תורת רקב לפי שסוסו שנקרבת
עמו נעשית לו תערוכת ואינו אין לנו הלכה למשה מסיני שיהא
רקב מטמא אלא רקב דהא מן המת עצמו צלה תערוכת וכן אס
נקבר בארון של עץ ואפי' ערום או
על גבי רצפה של אבנים והואיל והארון
של עץ והתבן של אבנים עשוין לירקב
נעשין לו תערוכות ואין לו תורת רקב:
נעשו גלגלים זה לזה. נעשה כמי
שנתערבו זה בזה ואין זה רקב גמור.
גלגלין כלומר המגלגל זה לזה ונתערב
עם זה (א) וכשנתערב עמו כמות
או רכבון אחר דמי ואפילו נקברו
תרוד דקלותו כר מיבעיא לי
כו' קא מיבעיא לי מי טו' או
דלמא ליש חיקו הס"ד
ואמ"כ מה"ד מיפרש פריש
מייהו ונעשה לו גלגלין
הס"ד:

א' רקב כונו: [צ' שקבין];
ג' דקבין: [ד' אכל כי רי'
גלגלין] ליתא כתיב: [ה' הן]
ז' להכא לגבי מת מת אלא
למימר: [ו' דרקב דהא כו'
תרוד דקלותו כר מיבעיא לי
כו' קא מיבעיא לי מי טו' או
דלמא ליש חיקו הס"ד
ואמ"כ מה"ד מיפרש פריש
מייהו ונעשה לו גלגלין
הס"ד:

א' נמי ממי רבי נתן
ברבי אושעיא רקב דהא:
ב' שם דלמא דרך עקב
קאתי היכי דמי אי
דארקבי: (א) רש"י ד"ה
נעשו וכו' עם זה וכמו
שנתערב עמו כמות:

א' תוס' ד"ה חזקיהו וכו' או
מאהיל עליהם הוא נוגע.
חיותו הוא נוגע ממחקו
ויצ"ה הוה נעשה: [ב' ד"ה
צני וכו' מי הוה כשאר
חיותו נעשה ממחק ויצי'
בשעת חיבורן וכו' כ"ה:]

א' תוס' ד"ה חזקיהו וכו' או
מאהיל עליהם הוא נוגע.
חיותו הוא נוגע ממחקו
ויצ"ה הוה נעשה: [ב' ד"ה
צני וכו' מי הוה כשאר
חיותו נעשה ממחק ויצי'
בשעת חיבורן וכו' כ"ה:]

א' תוס' ד"ה חזקיהו וכו' או
מאהיל עליהם הוא נוגע.
חיותו הוא נוגע ממחקו
ויצ"ה הוה נעשה: [ב' ד"ה
צני וכו' מי הוה כשאר
חיותו נעשה ממחק ויצי'
בשעת חיבורן וכו' כ"ה:]

א' תוס' ד"ה חזקיהו וכו' או
מאהיל עליהם הוא נוגע.
חיותו הוא נוגע ממחקו
ויצ"ה הוה נעשה: [ב' ד"ה
צני וכו' מי הוה כשאר
חיותו נעשה ממחק ויצי'
בשעת חיבורן וכו' כ"ה:]

נוסחת הריב"ן

א' רקב כונו: [צ' שקבין];
ג' דקבין: [ד' אכל כי רי'
גלגלין] ליתא כתיב: [ה' הן]
ז' להכא לגבי מת מת אלא
למימר: [ו' דרקב דהא כו'
תרוד דקלותו כר מיבעיא לי
כו' קא מיבעיא לי מי טו' או
דלמא ליש חיקו הס"ד
ואמ"כ מה"ד מיפרש פריש
מייהו ונעשה לו גלגלין
הס"ד:

הגהות הבה"ח

א' נמי ממי רבי נתן
ברבי אושעיא רקב דהא:
ב' שם דלמא דרך עקב
קאתי היכי דמי אי
דארקבי: (א) רש"י ד"ה
נעשו וכו' עם זה וכמו
שנתערב עמו כמות:

גליון הש"ס

ג' דקבין: [ד' אכל כי רי'
גלגלין] ליתא כתיב: [ה' הן]
ז' להכא לגבי מת מת אלא
למימר: [ו' דרקב דהא כו'
תרוד דקלותו כר מיבעיא לי
כו' קא מיבעיא לי מי טו' או
דלמא ליש חיקו הס"ד
ואמ"כ מה"ד מיפרש פריש
מייהו ונעשה לו גלגלין
הס"ד:

הגהות מהר"ב

א' תוס' ד"ה חזקיהו וכו' או
מאהיל עליהם הוא נוגע.
חיותו הוא נוגע ממחקו
ויצ"ה הוה נעשה: [ב' ד"ה
צני וכו' מי הוה כשאר
חיותו נעשה ממחק ויצי'
בשעת חיבורן וכו' כ"ה:]

הגהות התוספות

1. צ"ל כלומר שמהל תרודו
רקב ממנו. 2. צ"ל מן.
3. צ"ל שלל נשאר מתיים
יומר. 4. צ"ל שיעורו
מתורו. 5. צ"ל פי' וגם.
6. צ"ל מי הוה בשעת חיבורן
למת כגונו כו'. 7. צ"ל א'
כגונו. 8. צ"ל ששמו.
9. גירסת הראש"ש וז"ל מיהר
לרקוב והרקבי גם האבר
שאלו. 10. צ"ל וצני.

פי' הרא"ש

איהוהו מת שיש לו רכב.
שמלא תרודו מעפר (רקב)
ביתו] [רקב גופו] מטמא
באהל נקבר בארון של
שיש שלא נתערב ורקבין
אחר בעפר. אבל אם קבר
בכסותו או בארון של עץ
או על גבי רצפה של עץ
(אבנים) [לבנים] אין לו
דין רקב: אין רכב אלא
הבא מן הבשר מן הגידין
ומן העצמות מכוסל צריך
שיהיה ברוב: הא מן
העצם טמא אפי"ה דליכא
בשר. ולא מצי לשנויי
דה"ק מן הבשר לבדו טהור
עד שיהיה עמו עצמות
ונגידין דא"כ הוה ליה מן
הבשר ומן העצם טהור
והוה דייקא עד דאיכא
גידים בהדיהו: אי אפשר
לבשר ועצמות בלא גידים.
ועולא שהוכיז גידים איצטרך לאפוקי
לגלילין ופי' עובר ממקום
מבט שנקבר לבדו. והרקבו ועמדו על מלא תרודו. שאכלו עש ולא נשאר בכל א' כי אם חצי תרודו.
וצ"ע למה נקט שעמדו על מלא תרודו ורקב ולא נשאר מהם יותר. תנן התם פ"ד דאהלות כל שבמת